

1.6.2022

Porin kaupunginhallitus

LISÄSELVITYSPYYNTÖ

Asia

Lounais-Suomen aluehallintovirastoon on 29.1.2021 saapunut Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston siirtämänä 22.1.2021 päivätty kantelu, jossa arvostellaan Porin Sivistystoimea/opetusyksikköä lainmukaisten velvollisuuksien laiminlyömisestä oppilaiden psykologipalvelujen tarjoamisessa. Kantelun mukaan koulupsykologipalvelut eivät toteudu ja niihin on 4–5 vuoden jono. Kantelun mukaan ostopalveluna järjestetty psykologi on paikalla vain kahtena päivänä kuukaudessa. Kantelua on käsitelty aluehallintoviraston Opetus- ja kulttuuritoimen vastuualueella niiltä osin, kuin siinä on ollut kyse oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesta toiminnasta. Opetus- ja kulttuuritoimi on antanut asiassa ratkaisunsa 28.6.2021. Psykologipalvelujen järjestämisen osalta kantelu on tämän jälkeen toimitettu aluehallintoviraston Peruspalvelu, oikeusturva ja luvat - vastuualueen sosiaali- ja terveydenhuoltoyksikön selvitettäväksi. Aluehallintoviraston Peruspalvelu, oikeusturva ja luvat - vastuualueen sosiaali- ja terveydenhuoltoyksikkö on ottanut asian käsiteltäväkseen laajemmin valvonta-asiana terveydenhuoltolain nojalla.

Aluehallintovirasto on 14.7.2021 pyytänyt asiassa selvitystä Porin terveysterveys- ja sairaalapaikalojen johtaja Anna-Liisa Koivistolta. Aluehallintovirastolle on 7.9.2021 saapunut Anna-Liisa Koiviston 31.8.2021 päivätty selvitys. Koivisto on selvitystä laatiessaan pyytänyt selvitykset myös sosiaali- ja perhepalveluiden johtaja Mari Levoselta, terveysterveys- ja sairaalapaikalojen psykososiaalisten palveluiden päällikkö Matti Järviseltä sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon osastonhoitaja Sirkku Ahlforsilta ja hänen kauttaan suoraan koulu- ja opiskeluterveydenhoitajilta. Koiviston selvityksen mukaan koulupsykologipalveluiden järjestäminen on Porin kaupungin sivistystoimialan vastuulla. Porin perusturvan terveysterveys- ja sairaalapaikaloissa ei ole koulupsykologipalveluita, vaan kaikki koulupsykologipalvelut on Porissa keskitetty sivistystoimen alaisuuteen. Selvityksen mukaan terveysterveys- ja sairaalapaikalojen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajat toimivat läheisessä yhteistyössä koulupsykologien kanssa, mutta kouluilla toimivia psykologeja on vain Porin kaupungin sivistystoimessa. Selvityksen mukaan terveysterveys- ja sairaalapaikalojen alaisuudessa mm. toimivassa Nuorten vastaanotossa (asiakkaat 13–22-vuotiaita) ei tehdä psykologisia tutkimuksia oppilaitoksissa oleville, vaan niiden on katsottu olevan kouluissa ja oppilaitoksissa tehtäviä toimia.

Terveysterveys- ja sairaalapaikalojen johtaja Anna-Liisa Koiviston selvityksen mukaan koulupsykologipalveluihin ei ole tiedossa mitään oppilaiden tai opiskelijoiden virallista jonoa. Koulu- ja opiskeluterveydenhoitajien mukaan jonot koulupsykologeille vaihtelevat

kouluittain. Yleisemmin on noin 10 oppilaan jono, mutta joissakin kouluissa jopa 20–30 oppilasta odottaa tutkimuksiin pääsyä. Selvityksen mukaan viime aikoina sivistystoimella on ollut useita psykologihakuja avoimna.

Aluehallintovirasto on 21.20.2021 pyytänyt asiassa selvityksen Porin kaupunginhallitukselta. Selvitys liitteineen on saapunut 15.12.2021. Asiaa on käsitelty Porin kaupunginhallituksen kokouksissa 1.11.2021 ja 3.12.2021. Selvityksen liitteenä olevan Porin kaupungin sivistystoimialan lausunnon mukaan sivistystoimialan opetusyksikkö tuottaa psykologipalvelut Porin kaupungin alueella toimiville esi- ja perusopetuksen kouluille ja toisen asteen oppilaitoksille. Yksikön psykologiresurssi on tällä hetkellä 9,2 henkilötyövuotta. Täyttämättä on 6,8 henkilötyövuotta, josta tällä hetkellä hoidetaan ostopalveluna 0,1 henkilötyövuotta. Resurssivajauksen vuoksi kaikille perusopetuksen kouluille ei ole nimetty omaa psykologia, mutta psykologin konsultaatioapu on turvattu kaikille kouluille.

Sivistystoimialan lausunnon mukaan palvelut järjestetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain nojalla. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa edellytetään määrääjässä vastaamista kuraattorin tai psykologin taholta. Lausunnon mukaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukainen palvelu toteutuu tällä hetkellä lakisääteisesti. Niissä kouluissa, joihin ei ole nimetty psykologia, edellä mainittuja lainmukaisia palveluja koordinoi koulukuraattori, jolla on mahdollisuus konsultoida psykologia. Lausunnossa todetaan, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisiin palveluihin ei käytännössä ole jonoa. Sen sijaan psykologin arviointeihin ja tutkimuksiin on jonossa arviolta 200 henkilöä. Psykologit tekevät tarveharkintaa, koska resurssi on rajallinen ja pyyntöjä tulee paljon.

Sivistystoimialan lausunnon liitteenä olevan, 19.8.2021 päivätyn toimialajohtaja Esa Kohtamäen selvityksen mukaan lääkärit pyytävät tutkimuksia diagnoosien tueksi esimerkiksi neuropsykologisissa asioissa, mikä aiheuttaa aikapainetta. Selvityksessä viitataan terveydenhuoltolain 17 §:ään, jossa säädetään psykologipalveluiden olevan osa oppilas- ja opiskeluhuoltoa. Edelleen selvityksessä viitataan terveydenhuoltolain 17 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan opiskeluterveydenhuoltoon sisältyvät opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen. Selvityksen mukaan esimerkiksi ADHD:n diagnosoinnin varmistamiseksi tehtävä psykologin tutkimus ei ole opiskeluhuollon tehtävä, vaan se kuuluu terveydenhuollolle ja opiskeluterveydenhuollon piiriin.

Aluehallintovirasto toteaa, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) 3 §:n 3 momentin mukaan opiskeluhuoltoon sisältyvät perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen järjestäjän ja lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 99 §:n 1 momentissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän päättämä opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että terveydenhuoltolain (1326/2010) 16 §:n 2 momentin 6 kohdan mukaan kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyvät oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että valtioneuvoston neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun

terveydenhuollosta antaman asetuksen (338/2011) 11 §:n 3 kohdan mukaan kunnan on järjestettävä oppilaan tarpeen mukaisesti tämän terveydentilan toteamista varten seuraavat erikoistutkimukset: 1) asianomaisen alan erikoislääkärin tekemä näön tai kuulon tutkimus ja hänen määräämänsä muut tarvittavat tutkimukset; 2) lasten- tai nuorisopsykiatriin tekemä tutkimus mielenterveyden selvittämiseksi; ja 3) psykologin tekemä tutkimus.

Saapuneiden selvitysten perusteella aluehallintovirastolle on jäänyt epäselväksi, miten valtioneuvoston asetuksessa 338/2011 säädetty oppilaan terveydentilan toteamiseksi tehtävä psykologin tutkimus toteutuu Porissa. Terveys- ja sairaalapalveluiden selvityksen mukaan terveydenhuollossa ei tehdä psykologisia tutkimuksia oppilaitoksissa oleville, vaan niiden on katsottu olevan kouluissa ja oppilaitoksissa tehtäviä toimia. Sivistystoimialan selvityksen mukaan esim. ADHD:n diagnosoinnin varmistamiseksi tehtävä psykologin tutkimus ei ole opiskeluhuollon tehtävä, vaan se kuuluu terveydenhuollolle ja opiskeluterveydenhuollon piiriin.

Lisäselvityspyyntö

Aluehallintovirasto pyytää lisäselvityksenä vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- toteutuuko valtioneuvoston asetuksessa 338/2011 edellytetty psykologin tutkimus Porissa oppilaan tarpeen mukaisesti tämän terveydentilan toteamista varten (esim. ADHD:n diagnosoinnin varmistamiseksi tehtävä psykologin tutkimus) ja jos toteutuu, missä ajassa psykologin tutkimus toteutuu
- jos psykologin tutkimus oppilaan terveydentilan toteamista varten ei toteudu, mihin toimenpiteisiin Porin kaupunki on asiassa ryhtynyt tai aikoo ryhtyä sekä missä ajassa tarvittavien psykologin tutkimusten arvioidaan toteutuvan
- jos Porissa on täyttämättä 6,8 psykologin henkilötyövuotta, miksi psykologin palveluita on hankittu vain 0,1 henkilötyövuoden verran

Määräaika

Lisäselvitys pyydetään toimittamaan Lounais-Suomen aluehallintovirastolle PL-osoitteeseen, PL 4, 13035 AVI, **24.8.2022 mennessä**. Lisäselvitys tulee osoittaa aluehallintovirastolle (ei virkamiehelle). Mainitkaa lisäselvityksessä asian diaarinumero, LSAVI/8003/2021.

Peruste

Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 29 § / kansanterveyslaki 44 § 4 momentti

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa lääninlääkäri Maria Raitakari, puhelin 0295 018 000 (vaihde).

Mahdolliset lisäaikapyynnöt osoitetaan suunnittelija Arja Huhtaselle, arja.huhtanen@avi.fi tai p. 0295 018 075.

Lääninlääkäri

Maria Raitakari

Tämä asiakirja LSAVI/8003/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSAVI/8003/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Raitakari Maria 01.06.2022 09:44